

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursurilor declarate de Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu și Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Cazacu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Cooperativa Agricolă de Producție și Comerț „Vorniceni Agrovin”, administratorul autorizat ÎI „Donțu Alexei” cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și încasarea prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 15 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău

*(Dosarul nr. 2ra-590/23
NR. PIGD 2-22000902-01-2ra-05042023)*

Nesoluționarea de către instanța de fond a chestiunii responsabilității statului pentru neexecutarea hotărârii judecătorești în baza Legii nr.87/2011, în cazul debitorului privat, în stare de insolvabilitate și limita acestei responsabilită.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. N. Mazur,
Curtea de Apel Chișinău, jud. A. Malîi, V. Cotorobai, A. Braga,

04 septembrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursurile declarate de Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu și Ministerul Justiției al Republicii Moldova

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Ion Malanciuc,

Diana Stănilă, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 03 februarie 2022 Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și încasarea prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de judecată.

2. În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamantul a relatat că, prin ordonanța judecătorească nr.2p/o-122/10 din 20 mai 2010, emisă de Judecătoria Strășeni s-a încasat de la Cooperativa Agricolă de Producție și Comerț „Vorniceni Agrovin” în beneficiul său suma de 21 525 de EURO și 5 985 de lei.

3. La 02 iunie 2010 a depus ordonanța judecătorească nr.2p/o-122/10 din 20 mai 2010, emisă de Judecătoria Strășeni spre executare silită la Oficiul de Executare Strășeni, care, prin încheierea executorul judecătorec Liliana Bogdan din 10 iunie 2010, a fost transmisă spre executarea administratorului autorizat ÎI „Donțu Alexei”.

4. Aici, reclamantul a precizat că până în prezent ordonanța nominalizată nu este executată din motive necunoscute, iar fără intervenția statului, legal, nu poate executa silit un document executoriu, decât prin intermediul instrumentelor instituite și reglementate de stat, or, ultimul potrivit practicii CEDO este responsabil și îi revine această obligație pozitivă.

5. Subsecvent, coroborând dispozițiile art.2 alin. (1), (6) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești cu prevederile art.874, 918, 1998, 2036 din Codul civil și art.243 din Codul de procedură civilă, reclamantul a opinat că instanța de judecată este obligată să constate încălcarea dreptului său subiectiv la executarea în termen rezonabil a ordonanței judecătorești nr.2p/o-122/10 din 20 mai 2010, emisă de Judecătoria Strășeni și să încaseze din contul bugetului de stat în beneficiu lui cu titlu de prejudiciului material suma de 61 994,09 EURO și 5 985 de lei, ce constituie 5 985 de lei și 525 de EURO creanță neexecutată și

40469.09 EURO dobândă de întârziere pentru perioada de neexecutare și anume de la 02 iunie 2010 până la 02 februarie 2022, iar cu titlu de prejudiciu moral suma de 15 000 de EURO.

6. Având în vedere cele enunțate, Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu a solicitat constatarea încălcării dreptului său subiectiv la executarea în termen rezonabil a ordonanței judecătorești nr.2p/o-122/10 din 20 mai 2010, emisă de Judecătoria Strășeni și încasarea din contul bugetului de stat în beneficiu lui cu titlu de prejudiciu material suma de 61 994,09 EURO și 5 985 de lei, iar cu titlu de prejudiciu moral suma de 15 000 de EURO, precum și cheltuielile de judecată suportate la examinarea prezentului litigiu.

7. Prin încheierea protocolară din 12 aprilie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, Administratorul autorizat ÎI „Donțu Alexei” s-a atras în proces, în calitate de intervenient accesoriu (f.d.40-41).

8. Prin hotărârea din 16 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Cazacu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Cooperativa Agricolă de Producție și Comerț „Vorniceni Agrovin”, administratorul autorizat ÎI „Donțu Alexei” cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și încasarea prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de judecată (f.d.63, 66-73).

9. Pentru a hotărî astfel, instanța de fond, prin prisma dispozițiilor art.2, 4 ale Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și reieșind din materialele cauzei a conchis că Gheorghe Cazacu nu poate invoca neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, întrucât acesta a înaintat creanțele pe care le deține față de patrimoniul Cooperativei Agricole de Producție și Comerț „Vorniceni Agrovin” în procedura falimentului, acestea fiind validate de către instanța de insolabilitate, iar potrivit legislației naționale în vigoare, consemnarea judecătorului în tabelul definitiv consolidat al creanțelor, are efectul unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile pentru toate creanțele validate, conform valorii și rangului lor, precum și pentru debitor, administrator/lichidator și pentru toți creditorii chirografari și creditorii garantați.

10. De asemenea, prima instanță a stabilit netemeinicia cererii de chemare în judecată înaintată de Gheorghe Cazacu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova privind constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a ordonanței judecătorești nr.2p/o-122/10 din 20 mai 2010, emisă de Judecătoria Strășeni, întrucât termenul de executare a actului judecătoresc nu a fost încălcat.

11. Din aceste motive, prima instanță a respins și cerințele subsecvente privind încasarea din contul bugetului statului, prin intermediul Ministerului Justiției, sumele de 61994,09 EURO, 5985 de lei și prejudiciul moral în sumă de 15 000 de EURO.

12. Totodată, deoarece reclamantul nu a prezentat nicio probă, ce ar confirma existența cheltuielilor de judecată suportate, nici acest capăt de cerere nu a fost admis.

13. La 20 iunie 2022, Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 16 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care a solicitat casarea hotărârii prime instanțe și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a pretențiilor sale (f.d.65).

14. La 06 septembrie 2022, Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu a depus apel motivat împotriva hotărârii din 16 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care a solicitat casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii sale de chemare în judecată (f.d.78-80).

15. Prin decizia din 15 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis cererea de apel declarată de Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu.

16. S-a casat hotărârea din 16 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a adoptat o nouă hotărâre, prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu.

17. S-a constatat încălcarea dreptului lui Gheorghe Cazacu la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

18. S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Gheorghe Cazacu suma de 60 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral. În rest, pretențiile s-au respins (f.d.92-107).

19. În motivarea deciziei, Curtea de Apel Chișinău coroborând dispozițiile art. 2 alin. (1), (3), (4), (6), art. 4 alin. (1) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, art.2036, 2037 din Codul civil, cu materialele cauzei, a conchis asupra temeiniciei cerinței apelantului cu privire la repararea prejudiciului moral, pe care a admis-o parțial, încasând de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul reclamantului/apelant Gheorghe Cazacu suma de 60 000 de lei. Or, lui Gheorghe Cazacu i s-a încălcat dreptul la executare în termen rezonabil a ordonanței judecătorești, deoarece până în prezent nu a fost executată.

20. Subsecvent, prin prisma prevederile art.117 alin. (1), (2), art.118 alin. (1), art.121 din Codul de procedură civilă, Curtea de Apel Chișinău a respins ca neîntemeiate cerințele apelantului Gheorghe Cazacu cu privire la încasarea din contul bugetului de stat, în beneficiul lui, cu titlu de prejudiciu material suma de 61994,09 EURO, 5 985 de lei, 21525 de EURO și a sumei de 40469,09 EURO cu titlu de dobândă de întârziere. Or, reclamantul/apelant nu a probat suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor solicitate.

21. În final, din considerentele enunțate și având în vedere faptul că, prima instanță nu a elucidat pe deplin toate circumstanțele cauzei, nu a apreciat obiectiv și sub toate aspectele probele administrate la dosar, adoptând o hotărâre care contravine prevederilor legale raportate la cerințele reclamantului/apelant, instanța ierarhic inferioară a admis apelul declarat de Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu, a casat hotărârea primei instanțe și a adoptat o nouă hotărâre, prin care a admis parțial cererea de chemare în judecată. În rest, a respins pretențiile înaintate de Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu.

22. La 30 martie 2023, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 15 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat casarea acesteia și menținerea hotărârii primei instanțe.

23. În susținerea recursului, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a indicat motivele de fapt și de drept invocate anterior în referința depusă la etapa examinării cauzei în prima instanță, suplimentar menționând dezacordul cu decizia instanței de apel pe care o consideră neîntemeiată și pasibilă casării, deoarece la emiterea acesteia, instanța ierarhic inferioară eronat a interpretat Legea și a aplicat normele de drept material, precum și a apreciat arbitrar probele.

24. De altfel, recurentul a opinat că suma prejudiciului de 60000 de lei, acordat de Curtea de Apel Chișinău în favoarea intimatului Gheorghe Cazacu este disproporționat de mare și neîntemeiată, în condițiile în care la caz, nu a fost încălcat termenul rezonabil stabilit la art.70 al Codului de executare, luând în considerare complexitatea procedurii de executare, comportamentul participanților la procedura de executare, iar de către autoritățile responsabile de executarea hotărârii judecătorești au fost întreprinse toate măsurile care puteau a fi în mod rațional întreprinse pentru executarea documentul executoriu vizat.

25. La 03 aprilie 2023, Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu a declarat recurs împotriva deciziei din 15 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea parțială a acesteia, în partea respingerii cerințelor din cererea sa de chemare în judecată, cu pronunțarea unei hotărâri noi de admitere integrală a pretențiilor acțiunii sale (f.d. 121-122).

26. Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu și-a întemeiat recursul pe dispozițiile art.432, 400 alin. (2) și art. 445 din Codul de procedură civilă și motivele de fapt și de drept indicate în cererea de chemare în judecată și de apel, invocate la etapele examinării cauzei în prima instanță și instanța de apel, suplimentar menționând dezacordul cu decizia din 15 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, deoarece instanța ierarhici inferioară a emis o hotărâre nemotivată și contradictorie.

27. La 12 mai 2023, în adresa participanților la proces au fost expediate copiile recursurilor declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței.

Până la data stabilită pentru examinarea admisibilității recursurilor declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu, intimații nu au depus referințe în care să-și expună opinia asupra argumentelor invocate de recurenți.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

28. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

29. În conformitate cu prevederile art. XI alin. (1) și (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, art. V, pct.1–9, pct.11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

30. Respectiv recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu, au fost depuse până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 și vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii acestora. Totodată, având în vedere că legea procedural civilă, care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă recursurile se vor examina conform procedurii de judecare a recursului în vigoare la data depunerii acestora, deoarece după sensul său norma referitoare la temeiuri cuprinde și

procedura, or, temeiurile nu pot fi separate de procedura de examinare și soluționare, ele fiind un tot întreg organic.

Astfel, la momentul examinării prezentelor recursuri, prevederile legale relevante aveau următorul conținut:

31. Art. 434 alin.(1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

32. Art. 431 alin. (1)-(4) din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

(2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

(3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

(4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

33. Art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept:

c) să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.”

34. Art. 432 alin. (1) și (2) lit. a)-d) al Codului de procedură civilă:

„(1) Părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;

b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;

b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;

c) a interpretat în mod eronat legea;

d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.”

35. Art. 2 alin. (1)-(4), (6) și (7) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011:

„(1) Orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

(2) Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu

pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare *reclamant*).

(3) Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

(4) Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat.

(6) Mărirea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

(7) Organul care reprezintă statul în instanță de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției.”

36. Art.4 alin. (1)-(3) și (5) al Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011:

„(1) Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

(2) Instanța de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești prezintă Ministerului Justiției un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar.

(3) Raportul privind modul de respectare a termenului rezonabil se prezintă în scris și va conține: numele și prenumele judecătorului, ale reprezentantului autorității implicate în proces, ale executorului judecătoresc sau ale reprezentantului autorității responsabile de executarea hotărârii judecătorești; date despre acțiunile procesuale întreprinse, termenele de realizare și motivarea acestora; date despre acțiunile procesuale întreprinse în vederea accelerării procedurii de judecare, după caz; alte date relevante privind respectarea termenului rezonabil.

(5) Categoriile de litigii menționate se examinează în instanță de judecată în conformitate cu normele legislației procesuale civile, ținându-se cont de particularitățile prevăzute de prezenta lege.”

37. Art. 2036 alin. (1)-(5) din Codul civil:

„ (1) În cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri

prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri.

(2) Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

(3) Reparația prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege.

(4) Dacă legea nu prevede altfel, simpla constatare a încălcării unui drept sau interes recunoscut de lege fără plata de despăgubiri oferă satisfacție echitabilă persoanei vătămate doar când aceasta corespunde cu natura dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat și persoana vătămată astfel va putea obține o valoare nepatrimonială superioară prejudiciului moral suferit.

(5) Dreptul la despăgubire pentru atingerile aduse drepturilor personale nepatrimoniale poate fi cesionat numai în cazul în care a fost stabilit printr-o tranzacție sau printr-o hotărâre judecătorească definitivă.”

38. Art. 2037 alin. (1)-(3) din Codul civil:

„ (1) Mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.

(2) Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate.

(3) La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va ține să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.”

39. Art. 1 alin.(1) al Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012:

„ (1) Scopul prezentei legi este instituirea cadrului juridic privind stabilirea unei proceduri colective pentru satisfacerea creanțelor creditorilor din contul patrimoniului debitorului prin aplicarea față de acesta a procedurii de restructurare sau a procedurii falimentului și prin distribuirea produsului finit.”

40. Art.2 al Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012:

„În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

masă debitoare – bunuri, inclusiv mijloace bănești în numerar și fără numerar, în monedă națională și în valută străină, aflate în proprietatea debitorului la data intentării procesului de insolvență, dobândite sau recuperate pe parcursul acestuia, cu excepția bunurilor care, potrivit legii, nu sînt pasibile de executare silită. Nu pot fi incluse în masa debitoare bunurile proprietate publică din domeniul public și drepturile asupra acestora, bunurile proprietate publică atribuite domeniilor public și privat ale statului, ale unităților administrativ-teritoriale, inclusiv ale unității teritoriale autonome Găgăuzia, transmise partenerului privat în

cadrul contractelor de parteneriat public-privat, precum și bunurile transmise debitorului cu drept de locațiune/arendă/superficie.”

41. Art.24 alin.(2) lit.d) al Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012:

„(2) Pe lângă măsurile de asigurare prevăzute de **Codul de procedură civilă**, instanța de insolvență aplică următoarele măsuri de asigurare:

d) suspendă urmărirea individuală ale creditorilor și executările silită asupra bunurilor debitorului, precum și curgerea prescripției dreptului de a cere executarea silită a creanțelor acestora contra debitorului.”

42. Art.43 alin. (3) al Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012:

„(3) Creanțele chirografare se execută conform rangului acestora. Creanțele următorului rang se execută numai după executarea în totalitate a creanțelor rangului precedent. În caz de insuficiență a masei debitoare, distribuirea bunurilor în cadrul aceluiași rang se efectuează proporțional.”

43. Art.140 alin. (1) și (7) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012:

„(1) Dacă are o creanță față de debitor născută anterior datei deschiderii procedurii, creditorul înaintează în scris creanța, indiferent de tipul ei, printr-o cerere de admitere a creanțelor adresată instanței de judecată care examinează cauza de insolvență a debitorului. Cererile de admitere a creanțelor se consemnează într-un registru, care se păstrează în instanță.

(7) Sub incidența prezentului articol cad și creanțele întemeiate pe hotărâri judecătorești sau pe hotărâri arbitrale irevocabile, sau pe titluri executorii.”

44. Art.143 alin. (4), (5), (7)-(8) al Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012:

„(4) După intentarea procedurii de insolvență sau a procedurii simplificate a falimentului, administratorul insolvenței/lichidatorul va întocmi tabelul definitiv al creanțelor, care va cuprinde toate creanțele înaintate împotriva patrimoniului debitorului la data intentării procedurii de insolvență sau a procedurii simplificate a falimentului, inclusiv creanțele acceptate în tabelul preliminar. În tabelul definitiv se arată suma solicitată, suma admisă de administratorul insolvenței/lichidator și rangul de prioritate al creanței. Tabelul definitiv al creanțelor se aprobă de către instanța de insolvență la ședința de validare a creditorilor.

(5) La expirarea termenului de verificare, administratorul/lichidatorul depune imediat tabelul definitiv în instanța de judecată care examinează cazul de insolvență a debitorului. Creditorii și debitorul au acces la tabelul creanțelor și pot face contestații față de creanțele admise de administrator/lichidator în tabel, precum și asupra celor înlăturate.

(7) În urma verificării tabelului de creanțe definitiv și a materialelor din dosar, cu audierea administratorului/lichidatorului, judecătorul instanței de insolvență va valida creanțele incluse în tabel și necontestate de creditorii semnând în rubrica "Validat" în dreptul fiecărei creanțe trecute în tabel de administrator/lichidator. În cazul depunerii contestațiilor, judecătorul va semna în rubrica "Contestat" în dreptul creanței contestate și va consemna personal cu cifre în rubrica "Creanțe cu titlu provizoriu" suma creanței pe care o admite cu titlu provizoriu pe perioada examinării contestației. Judecătorul va menționa în tabel și persoana care a depus

contestația. Mențiunile respective vor fi trecute pe cambii și pe alte titluri de creanțe.

(8) Consemnarea judecătorului în tabelul definitiv consolidat al creanțelor are efectul unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile pentru toate creanțele validate, conform valorii și rangului lor, precum și pentru debitor, administrator/lichidator și pentru toți creditorii chirografari și creditorii garantați. După validarea creanțelor din tabelul definitiv, numai titularii creanțelor consemnate în tabel pot să participe la votul planului de restructurare sau la orice repartitie de sume, în caz de faliment etc.”

45. Art.70 alin.(1) din Codul de executare:

„ (1) Documentul executoriu va fi executat în termenul indicat în el sau, în cazul în care nu este indicat, într-un termen rezonabil. Criteriile de determinare a termenului rezonabil sînt: complexitatea procedurii de executare, comportamentul participanților la procedura de executare, interesul creditorului și conduita executorului judecătoresc.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

46. Referitor la termenul de declarare a recursurilor, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că recurenții s-au conformat prevederilor art. 434 alin.(1) din Codul de procedură civilă, indicat la pct.31, și au depus în termen recursurile, Ministerul Justiției al Republicii Moldova la 30 martie 2023, iar Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu la 03 aprilie 2023. Or, decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 15 decembrie 2022 și expediată participanților la proces, prin e-mail la data de 17 martie 2023, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la dosar (f.d.108).

47. Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursuri, în coroborare cu normele de drept aplicabile speței, în special a art. 445 alin. (1) lit. c), art. 432 alin. (1), (2) lit. a)-d) din Codul de procedură civilă, enunțate la pct.33-34, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu, de a casa decizia din 15 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și de a remite cauza la rejudecare în instanța de apel, din motivele ce succed.

48. Din criticile aduse în recursurile formulate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție identifică, în esență, dezacordul recurenților Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu cu decizia instanței de apel, prin prisma art. 432 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în partea aplicării normelor de drept material în coroborare cu circumstanțele cauzei și emiterea soluției de către instanța ierarhic inferioară, insistând la soluționarea acestui aspect, prin menținerea hotărârii primei instanțe în cazul Ministerului Justiției al

Republicii Moldova și emiterii unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii în situația lui Gheorghe Cazacu.

49. Reiterând esența litigiului, circumstanțele speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, prin cererea de chemare în judecată înaintată, Gheorghe Cazacu a solicitat, prin prisma Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești constatarea încălcării dreptului său subiectiv la executarea în termen rezonabil a ordonanței judecătorești nr.2p/o-122/10 din 20 mai 2010, emisă de Judecătoria Strășeni și încasarea din contul bugetului de stat în beneficiu lui cu titlu de prejudiciu material suma de 61994,09 EURO și 5985 de lei, iar cu titlu de prejudiciu moral suma de 15000 de EURO, precum și cheltuielile de judecată suportate la examinarea prezentului litigiu (f.d.2-5).

50. Materialele cauzei atestă că, prin încheierea din 29 ianuarie 2010 a Curții de Apel Economice, s-a admis spre examinare cererea introductivă depusă de Inspectoratul Fiscal de Stat pe r-nul Strășeni privind intentarea procesului de insolvență față de Cooperativa Agricolă de Producție și Comerț „Vorniceni Agrovin”, fiind aplicate măsuri de asigurare față de debitor (f.d.28-30).

51. Prin hotărârea din 19 aprilie 2010 a Curții de Apel Economice, s-a intentat procesul de insolvență față de Cooperativa Agricolă de Producție și Comerț „Vorniceni Agrovin”, Alexei Donțu fiind desemnat în calitate de administrator al procesului de insolvență (f.d.30-31).

52. Prin ordonanța judecătorească nr. 2p/o-122/10 din 20 mai 2010 s-a încasat de la Cooperativa Agricolă de Producție și Comerț „Vorniceni Agrovin” în beneficiul lui Gheorghe Cazacu datoria de credit în sumă de 21525 de EURO, din care 15000 de EURO suma împrumutului nerambursat, 6525 de EURO dobânda restantă în lei RM, conform cursului oficial stabilit de Banca Națională a Moldovei, la momentul executării prezentei hotărâri și taxa de stat achitată de creditor în beneficiul statului la depunerea cererii de eliberare a ordonanței judecătorești în sumă de 5985 de lei, calculată în baza contractului de împrumut nr. 05/07 din 01 octombrie 2007 (f.d.9).

53. La 02 iunie 2010, Gheorghe Cazacu a depus la Oficiul de executare Strășeni cerere de înaintare a documentului executoriu spre executare subdiviziunii teritoriale a Departamentului de executare de pe lângă Ministerul Justiției al Republicii Moldova, prin care a solicitat primirea spre executare silită a ordonanței judecătorești nr. 2p/o-122/10 din 20 mai 2010, eliberate de Judecătoria Strășeni la 20 mai 2010, privind încasarea de la debitor a sumei de 21525 de EURO, din care 15000 de EURO suma împrumutului, 6525 de EURO dobânda restantă și taxa de stat în sumă de 5985 de lei (f.d.12).

54. Prin încheierea din 10 iunie 2010 a Oficiului de executare Strășeni privind transmiterea documentelor executorii către administrator, ordonanța judecătorească nr. 2p/o-122/10 din 20 mai 2010, eliberată de Judecătoria Strășeni, privind încasarea de la Cooperativa Agricolă de Producție și Comerț „Vorniceni Agrovin” în beneficiul creditorului Gheorghe Cazacu a datoriei în mărime de 21525 de EURO, sau echivalentului lor în lei moldovenești, la momentul executării hotărârii și a taxei de stat în sumă de 5985 de lei, a fost transmisă spre executare administratorului procesului de insolabilitate ÎI „Donțu Alexei” mun. Chișinău (f.d.10).

55. Potrivit Raportului lichidatorului Cooperativei Agricole de Producție și Comerț „Vorniceni Agrovin” în procedura falimentului, Administratorului Autorizat Alexei Donțu, Inspectoratul Fiscal de Stat Strășeni a înaintat cererea introductivă în instanța de judecată privind intentarea procedurii de insolabilitate față de Cooperativa Agricolă de Producție și Comerț „Vorniceni Agrovin” din motivul acumulării de către aceasta a datoriilor, atât față de Inspectoratul Fiscal de Stat Strășeni cât și față de alți creditori. Prin hotărârea din 19 aprilie 2010 a Curții de Apel Economice a fost admisă cererea Serviciului Fiscal de Stat și intentată procedura de insolabilitate în privința Cooperativei Agricole de Producție și Comerț „Vorniceni Agrovin”, el fiind desemnat în calitate de administrator al insolabilității. La 14 mai 2010 a avut loc ședința de judecată în care s-au validat creanțele creditorilor. Astfel, având la bază ordonanța judecătorească nr. 2p/o.-122/10 din 20 mai 2010 privind încasarea de la Cooperativa Agricolă de Producție și Comerț „Vorniceni Agrovin” a datoriei în sumă totală de 21525 de EURO, compusă din 15000 de EURO împrumut și suma de 6525 de EURO drept dobândă calculată în baza contractului de împrumut nr. 05/07 din 06 iulie 2006, Gheorghe Cazacu a fost validat de către instanță în calitate de creditor chirografar de rangul cinci (V). Totodată, pe lângă creditorul Gheorghe Cazacu au mai fost validați alți 33 de creditori dintre care 2 creditori garantați: Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Banca Comercială Română, precum și alți creditori chirografari printre care salariați circa 143 de persoane, Serviciul Fiscal de Stat, Casa Națională de Asigurări Sociale, etc. În total suma creanțelor de bază a constituit 8718270,56 de lei, suma de 591323,95 de lei sub formă de penalități (validați la rangul inferior VI), iar în total suma creanțelor constituia la momentul validării 9309594,54 de lei. Pe parcursul desfășurării activității în cadrul acestui dosar, a întreprins mai multe acțiuni în vederea stingerii creanțelor creditorilor. Au avut loc mai multe licitații publice în care s-a reușit valorificarea anumitor bunuri incluse în masa debitoare - lucru care se reușește destul de complicat din cauza lipsei potențialilor cumpărători. Spre exemplu, vânzarea anumitor bunuri a început în anul 2012 ca în final să fie vândut abia în 2017. Până la momentul de față achitări către creditorii de rangul V, din care face parte și creditorul Gheorghe Cazacu, n-au fost efectuate. Legea insolabilității nr. 149 din 29 iunie 2012 la art. 43 prevede

modul de executare a creanțelor chirografare și a cheltuielilor masei debitoare și anume creanțele chirografare se execută conform rangului acestora. Creanțele următorului rang se execută numai după executarea în totalitate a creanțelor rangului precedent. În caz de insuficiență a masei debitoare, distribuirea în cadrul aceluiași rang se efectuează proporțional. Astfel, la etapa actuală achitări au fost efectuate doar la rangurile superioare și anume rangul creditorilor garantați, care își satisfac creanțele din contul bunurilor gajate, rangul II al salariaților și rangul III -Serviciul Fiscal de Stat și Casa Națională a Asigurărilor Sociale. Suma totală validată corespunzător rangurilor respective constituie circa 4149249,53 de lei. Având în vedere că prin Legea nr.254 din 01 decembrie 2015 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (în vigoare din 05 ianuarie 2018), s-a modificat art.355 din Codul de procedură civilă, stabilindu-se competența judecătoriilor la examinarea cauzelor de insolvență, astfel încât, Curtea de Apel Chișinău, de la data de 05 ianuarie 2018 nu mai dispune de competență jurisdicțională de a examina în primă instanță cauzele de insolvență și cele conexe la ele, cauza CAPC „Vorniceni Agrovin” în proces de insolvență a fost transmisă pentru a fi examinată în continuare după competență, la instanța de drept comun de primul nivel - Judecătoria Strășeni. Iar, transmiterea dosarelor de la Curțile de Apel la instanțele de fond, după modificarea competenței, de asemenea a decurs foarte lent, fiind nevoie de circa un an de zile. La momentul de față, patrimoniul rămas în masa debitoare, urmează a fi supus unei reevaluări, deoarece rapoartele precedente de evaluare sunt depășite, respectiv sunt învechite, fapt ce îngreunează procesul de valorificare. După efectuarea reevaluării masei debitoare rămase se va trece la valorificarea acesteia așa cum prevede Legea insolvenței, prin licitații sau prin negocieri directe, iar în cazul valorificării cu succes, vor fi achitate următoarele creanțe conform rangurilor acestora (f.d.26-27).

56. Iar, conform Tabelului definitiv consolidat al tuturor creanțelor validate în cadrul procedurii falimentului Cooperativei Agricole de Producție și Comerț „Vorniceni Agrovin”, creditorul Gheorghe Cazacu a fost validat cu suma creanței chirografare de 338803,5 lei la rangul V (f.d.34).

57. La 03 februarie 2022 Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu a depus prezenta cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și încasarea prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de judecată.

58. Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii pe care a respins-o integral (f.d. 66-73).

59. Examinând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 15 decembrie 2022 a admis cererea de apel declarată de Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu. A casat hotărârea din

16 iunie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și a adoptat o nouă hotărâre, prin care a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu. A constatat încălcarea dreptului lui Gheorghe Cazacu la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. A încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Gheorghe Cazacu suma de 60000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral. În rest, pretențiile le-a respins (f.d.92-107).

60. Judecând cauza în ordine de recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, nu s-a lămurit cu situația de fapt sub toate aspectele, neclarificând toate circumstanțele de fapt și raporturile juridice care au importanță pentru soluționarea cauzei, nu a dat o apreciere corespunzătoare probelor din dosar, criteriu, care presupune și aplicarea corectă a normelor de drept material.

61. În susținerea concluziei enunțate, analizând legalitatea actului judecătoresc contestat, prin prisma dispozițiilor art. 2 alin. (1)-(4), (6) și (7), art.4 alin. (1)-(3) și (5) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, art. 2036 alin. (1)-(5), art. 2037 alin. (1)-(3) din Codul civil, precum și a prevederilor art.1 alin.(1), art.2, art.24 alin.(2) lit.d), art.43 alin. (3), art.140 alin. (1) și (7), art.143 alin. (4), (5), (7)-(8) al Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, art.70 alin.(1) din Codul de executare, indicate la pct.35-45, a argumentelor și concluziilor invocate de instanța ierarhic inferioară și participanții la proces și reieșind din materialele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel prematur a stabilit încălcarea dreptului lui Gheorghe Cazacu la executare în termen rezonabil a ordonanței judecătorești nr. 2p/o-122/10 din 20 mai 2010, emisă de Judecătoria Strășeni și a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul acestuia a sumei de 60000 de lei cu titlu de prejudiciul moral.

62. În argumentarea detaliată a concluziei enunțate, instanța de recurs notează că când un reclamant se plânge de imposibilitatea executării unei hotărâri judecătorești pronunțate în favoarea sa, întinderea obligațiilor Statului în baza Articolelor 6 din Convenție și 1 din Protocolul nr.1 la Convenție variază în funcție de faptul dacă debitorul este sau nu un Stat (*Mikhailenki și alții v. Ucraina*, nr. 35091/02 și altele 9, § 43, CEDO 2004-XII și *Anokhin v. Rusia*, nr. 25867/02, 31 mai 2007).

63. Atunci când hotărârea este pronunțată împotriva Statului însuși, acesta din urmă trebuie să ia inițiativa de a o executa în întregime și în timp util (a se vedea, printre multe altele, *Prodan v. Moldova*, nr. 49806/99, § 75, CEDO 2004-III (extrase), și *Liseytseva și Maslov v. Rusia*, nr. 39483/05 și 40527/10,

§ 183, 9 octombrie 2014). Iar, când debitorul este o persoană fizică sau o companie privată, situația este diferită, deoarece Statul nu este, de regulă, direct răspunzător pentru datoriile persoanelor fizice sau ale companiilor. În astfel de cazuri, sarcina instanței de judecată este să examineze dacă măsurile întreprinse de către autorități au fost adecvate și suficiente. Răspunderea Statului se limitează la implicarea autorităților sale în procedurile de executare (a se vedea *Ciocodeică v. România*, nr. 27413/09, §§ 84-85, 16 ianuarie 2018).

64. De altfel, instanța de recurs relevă că răspunderea unui Stat poate fi angajată cu privire la datoriile contractate de către o societate, chiar dacă aceasta are o personalitate juridică independentă, atâta timp cât nu beneficiază în fața Statului de suficientă independență instituțională și administrativă pentru ca Statul să fie scutit de răspunderea sa în conformitate cu Convenția (a se vedea *Ališić și alții v. Bosnia și Herțegovina, Croația, Serbia, Slovenia și fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei*, nr. 60642/08, § 114, CEDO 2014, cu referințele citate acolo).

65. Criteriile-cheie pentru a determina dacă Statul este efectiv responsabil pentru astfel de datorii sunt statutul juridic al societății (de drept public sau privat), natura activității sale (serviciu public sau întreprindere comercială obișnuită), contextul funcționării ei (precum monopol sau o afacere puternic reglementată), independența sa instituțională (ponderea proprietății Statului) și independența administrativă (gradul de supraveghere și control de către Stat) (*ibidem*, § 114, *in fine*). Alți factori care trebuie luați în considerare sunt dacă Statul a fost direct responsabil pentru dificultățile financiare ale companiei, dacă a deturnat fondurile companiei în detrimentul acesteia și al părților interesate, și dacă i-a subminat independența sau a abuzat în alt mod de personalitatea sa juridică (*Anokhin*, pre-citată și *Khachatryan v. Armenia*, nr. 31761/04, §§ 51-53, 1 decembrie 2009). Niciunul dintre acești factori nu este decisiv în sine, iar efectul lor asupra independenței instituționale și administrative ar trebui analizat în comun (*Liseytseva și Maslov*, pre-citată, § 187).

66. Complementar, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că atunci când debitorul este o persoană fizică, responsabilitatea nu poate fi angajată din cauza neplății unei creanțe executorii ca urmare a insolvenței unui debitor „privat” [*Sanglier împotriva Franței*, pct. 39; *Ciprová împotriva Republicii Cehe* (dec.); *Cubanit împotriva României* (dec.)]. Cu toate acestea, statele au obligația pozitivă de a pune în aplicare un sistem eficient, atât în practică, cât și în drept, care să asigure executarea hotărârilor definitive între persoanele de drept privat (*Fouklev împotriva Ucrainei*, pct. 84). Responsabilitatea statului poate fi angajată în cazul în care autoritățile publice implicate în procedurile de executare nu dau dovadă de diligență cuvenită sau, mai mult, împiedică executarea. Măsurile adoptate de autoritățile naționale în vederea executării trebuie să fie adecvate și suficiente pentru a asigura executarea: *Ruianu împotriva României*, pct. 66 -

ținând seama de obligațiile ce le revin în calitate de depozitari ai forței publice în materie de executare [*ibidem*, pct. 72-73; *Sekul împotriva Croației* (dec.), pct. 54-55].

67. De altfel, instanța de recurs reține că nu toate documentele executorii, care sunt primite în procedura unui executor judecătoresc pot fi executate, motivele fiind diverse: decesul debitorului dacă creanța sau obligația adjudecată nu admite succesiunea de către succesorul de drepturi al acestor persoane, debitorul nu are bunuri sau venituri, ori bunurile lui nu sunt suficiente pentru satisfacerea creanțelor, creditorul împiedică prin acțiune (inacțiune) executarea documentului executoriu sau nu avansează în termenul stabilit de cheltuielile necesare pentru efectuarea actelor de executare, etc. Astfel, în cazurile enumerate supra, Statul nu poate înlocui debitorul, respectiv nu poate fi urmărit.

68. Prin urmare, contrar acestei situații de fapt, la emiterea deciziei din 15 decembrie 2022, Curtea de Apel Chișinău nu s-a clarificat dacă în prezenta speță Statul este efectiv responsabil pentru astfel de datorii, admise de către debitorul privat, reieșind din statutul juridic al societății acestuia, natura activității sale, contextul funcționării ei, independența sa instituțională și independența administrativă, precum și faptul dacă Statul a fost direct responsabil pentru dificultățile financiare ale companiei, dacă a deturnat fondurile companiei în detrimentul acesteia și al părților interesate, și dacă i-a subminat independența sau a abuzat în alt mod de personalitatea sa juridică, respectiv dacă Statul poate înlocui debitorul și să fie urmărit. Cu atât mai mult că, după cum s-a constatat, creanța din documentul executoriu a fost validată de instanța de insolvență, iar consemnarea instanței în tabelul definitiv al creanței are efectul unei hotărâri judecătorești, situație care încetează responsabilitatea executorului judecătoresc (a statului) și pornește responsabilitatea debitorului privat.

69. La fel, instanța ierarhic inferioară, prin prisma dispozițiilor art.24 alin.(2) lit.d), art.43 alin. (3) al Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012 în coroborare cu art.70 alin.(1) din Codul de executare, indicate la pct.41-42, 45, a omis să stabilească cu certitudine dacă la caz a fost încălcat termenul rezonabil de executare a documentului executoriu, având în vedere faptul că conform Tabelului definitiv consolidat al tuturor creanțelor validate în cadrul procedurii falimentului Cooperativei Agricole de Producție și Comerț „Vorniceni Agrovin”, creditorul Gheorghe Cazacu a fost validat cu suma creanței chirografare de 338803,5 lei la rangul V, pe lângă creditorul Gheorghe Cazacu au mai fost validați alți 33 de creditori dintre care 2 creditori garantați: Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Banca Comercială Română, precum și alți creditori chirografari printre care salariați circa 143 de persoane, Serviciul Fiscal de Stat, Casa Națională de Asigurări Sociale, la etapa actuală achitări au fost efectuate doar la rangurile superioare și anume rangul creditorilor garantați, care își satisfac creanțele din contul bunurilor gajate, rangul II al salariaților și rangul III -Serviciul

Fiscal de Stat și Casa Națională a Asigurărilor Sociale, în afară de măsurile de asigurare prevăzute de **Codul de procedură civilă**, instanța de insolvență aplică următoarele măsuri de asigurare: suspendă urmărirea individuală ale creditorilor și executările silită asupra bunurilor debitorului, precum și curgerea prescripției dreptului de a cere executarea silită a creanțelor acestora contra debitorului, iar creanțele chirografare se execută conform rangului acestora. Creanțele următorului rang se execută numai după executarea în totalitate a creanțelor rangului precedent.

70. De asemenea, instanța de apel urma să verifice dacă Administratorul Autorizat, Lichidatorul Cooperativei Agricole de Producție și Comerț „Vorniceni Agrovin” în procedura falimentului a acționat prompt și eficient în realizarea acțiunilor necesare în vederea stingerii creanțelor creditorilor, precum și faptul dacă masa debitoare rămasă a fost supusă reevaluării, în condițiile în care rapoartele precedente de evaluare sunt depășite și învechite, fapt ce îngreunează, după cum pretinde administratorul insolvențității, procesul de valorificare a acestora.

71. Astfel, caracterul întârziat sau nerezonabil al acțiunilor administratorului insolvențității nu au fost verificate de instanța ierarhic inferioară. Or, art.4 alin.(3) al Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011 specifică că urmează a fi clarificate toate acțiunile întreprinse în vederea executării, termenele de realizare și motivarea acestora întru a exclude reaua-credință a executării. Iar reclamantul, la rândul său, pretinde că vinovăția administratorului autorizat îi este imputabilă, odată ce plantațiile multianuale ce aparțin Cooperativei Agricole de Producție și Comerț „Vorniceni Agrovin” sunt transmise în gestiune cu titlu gratuit unor terți, care beneficiază de fructele acestor bunuri. Mai mult, administratorul numit de stat și supravegheat de instanța judecătorească nu î-și exercită atribuțiile privind valorificarea în termenul legal de doi ani a masei debitoare cum prevede art.117 din Legea insolvențității nr. 149 din 29 iunie 2012, așa cum pretinde reclamantul.

72. În consecință, instanța de recurs apreciază drept superficiale și expuse sub un aspect general concluziile instanței de apel privind admiterea parțială a cererii de chemare în judecată depuse de Gheorghe Cazacu, din motiv că aceasta nu a elucidat toate circumstanțele importante speței, cu toate că în virtutea caracterului devolutiv al apelului, urma să rejudece fondul cauzei sub toate aspectele pretențiilor lui Gheorghe Cazacu.

73. Având în vedere cele enunțate, instanța de recurs conchide că instanța de apel nu a dat o apreciere multiaspectuală și completă tuturor probelor din dosar în ansamblu și interconexiunea lor, motiv din care pripit a emis decizia de admitere parțială a pretențiilor lui Gheorghe Cazacu.

74. Așadar, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că cele menționate mai sus nu pot fi corectate în ordine de recurs, din cauza specificului acestora. De altfel, participanții la proces, trebuie să aibă posibilitatea reală să-și prezinte apărarea și să fie audiați de o instanță de apel, care va fi competentă de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea A. Menarini Diagnostics S.R.L. vs Italia, 27 septembrie 2011, parag. 59; Akaki Tchaghiashvili, 2 septembrie 2014, parag. 34, Samardžić, ibidem, parag. 31, Gohe și alții vs Franța, 3 iulie 2018, parag. 41 - 43).

75. Din considerentele menționate și având în vedere faptul că corectarea erorii instanței de apel la judecarea cauzei în ordine de recurs nu este posibilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile declarate de Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, de a casa decizia din 15 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și de a restitui cauza pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată. Astfel, ținând cont de rolul specific al instanței de recurs și de preeminența dreptului, este imperios, ca la reexaminarea cauzei în ordine de apel, să fie remediate neajunsurile procedurii inițiale (a se vedea cauzele Baka vs Ungaria (Marea Cameră), 23 iunie 2016, parag. 117; Zubac vs Croația (Marea Cameră), 5 aprilie 2018, parag. 123 – 125).

76. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 445 alin. (1) lit. c), alin. (2) din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursurile declarate de Gheorghe Cazacu, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu și Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Casează integral decizia din 15 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și restituie cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Cazacu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Cooperativa Agricolă de Producție și Comerț „Vorniceni Agrovin”, administratorul autorizat ÎI „Donțu Alexei” cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și încasarea prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de judecată spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă